

PAKIET DZIAŁAŃ
ANTYKRYZYSOWYCH
2009–2010

INWESTYCJE, PRACA, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

PROGRAM
PRAWA I SPRAWIEDLIWOŚCI
ANEKS

KRAKÓW 2009

Wydawca:

Prawo i Sprawiedliwość

ul. Nowogrodzka 84/86

02-018 Warszawa

SPIS TREŚCI

I OCENA PRZYGOTOWANEGO PRZEZ RZĄD PLANU STABILNOŚCI I ROZWOJU 7

II PROGRAM ANTYKRYZYSOWY PIS 9

Główne założenia:

Cel polityki gospodarczej – co najmniej 3,5 % tempo wzrostu PKB w 2009	10
Zmiana priorytetów budżetu, zwiększenie limitu deficytu do 25 mld zł	11
Dobrowolny wybór pomiędzy ZUS a OFE	12
1. Inwestycje	12
1.1. Wykorzystanie funduszy UE:	12
<i>Przyspieszenie wdrażania programów</i>	13
<i>Czasowa derogacja unijnych przepisów</i>	14
1.2. Kluczowe inwestycje infrastrukturalne:	14
<i>Zapewnienie finansowania kluczowych inwestycji ze środków pochodzących z UE lub ze środków budżetowych</i>	14
<i>Modernizacja linii kolejowych</i>	15
<i>Rozszerzenie programu budowy dróg lokalnych</i>	15
1.3. Wsparcie rynku mieszkaniowego:	16
<i>Gwarantowanie części wkładu własnego przez państwo</i>	16

	<i>Utworzenie banku hipotecznego na bazie Agencji Nieruchomości Rolnych</i>	16
	<i>Rozwój budownictwa komunalnego</i>	16
	<i>Rozszerzenie programu „Rodzina na swoim”</i>	17
	<i>Ochrona nabywców mieszkań od zbankrutowanego dewelopera</i>	17
1.4.	Aktywna polityka w obszarze Skarbu Państwa:	17
	<i>Zrewidowanie planów prywatyzacji</i>	17
	<i>Połączenie PKN Orlen i PGNiG</i>	18
	<i>Modernizacja i rozbudowa sieci przesyłu elektryczności i gazu</i>	18
	<i>Inwestycje w małą energetykę wodną</i>	18
	<i>Budowa terminalu LNG</i>	19
	<i>Program wzmocnienia przemysłu obronnego</i>	19
	<i>Nadzór właścicielski: Modyfikacja polityki dywidendowej, zmniejszenie liczby członków rad nadzorczych</i>	19
2.	Przedsiębiorczość	20
2.1.	Wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw (MSP)	20
2.2.	Zmiany podatkowe, zwiększenie płynności finansowej firm:	20
	<i>Jednorazowa amortyzacja</i>	20
	<i>Kwartalne zaliczki na CIT i PIT</i>	20
	<i>Ułatwienia dla nowych firm</i>	20
	<i>Zaliczenie w koszty wydatków na zaniechane inwestycje</i>	21
	<i>Liberalizacja „ulgi na złe długi”</i>	21
	<i>Likwidacja ograniczeń związanych z odliczaniem VAT od zakupu samochodów osobowych</i>	21
2.3.	Zwiększenie dostępności kapitału	21

3. Konsumpcja – ochrona rynku pracy, osłony socjalne	22
3.1. Zmiany podatkowe:.....	22
<i>Obniżenie VAT na żywność do 6%</i>	22
3.2. Działania wspierające utrzymanie poziomu zatrudnienia:	22
<i>Zwiększenie możliwości wykorzystania środków z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych</i>	22
<i>Możliwość zawieszenia składek na Fundusz Pracy</i>	23
<i>Złagodzenie przepisów umożliwiających rozłożenie na raty płatności na ZUS</i>	23
<i>Możliwość zawieszenia przekazywania środków na ZFŚS</i>	23
<i>Wprowadzenie tzw. banków czasu pracy</i>	24
3.3. Finansowanie systemowego programu integracji z rynkiem pracy ze środków unijnych – bez konkursów.	24
3.4. Prace interwencyjne	24
3.5. Osłony dla najsłabszych grup społecznych:.....	25
<i>Dodatek dla najuboższych emerytów i rencistów</i>	25
<i>Zmiany w dodatku mieszkaniowym (wliczanie kosztów energii elektrycznej i gazu)</i>	25
<i>Ochrona najuboższych przed konsekwencjami podwyżek cen energii elektrycznej</i>	25
4. Instytucjonalne otoczenie gospodarki	25
4.1. Bezpieczeństwo i płynność rynku finansowego:.....	25
<i>Płynność rynku finansowego</i>	26
<i>Rola instytucji nadzorujących i regulujących rynek finansowy, rozwiązania ustawowe poprawiające bezpieczeństwo klientów instytucji finansowych</i>	26
<i>Przepisy antyspekulacyjne (krótka sprzedaż)</i>	26

4.2. Zwiększenie pewności obrotu gospodarczego	28
<i>Dostęp do informacji gospodarczej</i>	29
<i>Obniżenie kosztów usług prawnych</i>	29
<i>Sądowe egzekwowanie płatności</i>	29
4.3. Skonsolidowanie organów inspekcyjnych	29
III PODSUMOWANIE	31

I OCENA PRZYGOTOWANEGO PRZEZ RZĄD PLANU STABILNOŚCI I ROZWOJU

W naszej ocenie Plan Stabilności i Rozwoju ogłoszony przez obecny rząd w dniu 2 grudnia 2008, jest wyraźnie niedopracowany. Plan jest nierzetelny intelektualnie. Do działań antykryzysowych zaliczono na przykład działania przyjęte przez poprzedników (obniżenie PiT), inne instytucje państwowe (pakiet NBP) lub możliwe do wykonania tylko teoretycznie, np. 20 mld zł gwarancji z funduszy Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK). Słabości Planu wynikają z zachowawczej postawy rządu, który od września do końca listopada 2008 roku twierdził, że Polski nie dotkną światowe procesy gospodarcze. Błędem jest także oczekiwanie, że będziemy beneficjentem programu powstałego pod auspicjami Unii Europejskiej.

Zarówno konstrukcja budżetu, jak i przyjęty 2 grudnia 2008 przez rząd Plan Stabilności i Rozwoju nie odpowiada na dzisiejsze wyzwania. Dokument ten pokazuje skoncentrowanie rządu na działaniach marketingowych – wzorem innych krajów za wszelką cenę starano się, aby plan zamknął się imponującą liczbą, a rzekome miliardy sprawiły wrażenie, że rząd ma koncepcję rozwiązania kryzysu.

Plan jest kompilacją:

- wcześniej podjętych decyzji, przykładowo: obniżenia podatku PIT, przygotowanego przez rząd PiS lub działań innych organów: Narodowego Banku Polskiego,
- działań pozornych lub niemożliwych do wykonania, np. założenie wielkości deficytu na poziomie 18 mld zł,
- kilku nowych merytorycznych rozwiązań, np. zwiększenia konkurencji w energetyce.

Wskazana w Planie kwota 91 mld zł to czysty za-bieg marketingowy. Nie tylko nie oznacza ona realnych pieniędzy, ale po odjęciu efektów decyzji podjętych wcześniej (nawet 2 lata temu) lub działań pozornych zmniejsza się o połowę.

Do Planu wpisano:

- zwiększenie o 40 mld zł limitu poręczeń skarbu państwa, gdy pierwotny projekt budżetu zakładał 15 mld zł, dlatego w rzeczywistości do Planu można liczyć 25 mld zł;
- 8 mld zł zmniejszenia dochodów budżetu z tytułu obniżki podatku PIT wprowadzonej przez PiS w 2006 roku – ani nie była to decyzja obecnego rządu, ani nie miała nic wspólnego z obecnym kryzysem;
- 16,8 mld zł inwestycji UE, zaproponowanych już w pierwotnym projekcie budżetu, w którym zaplanowano wydatkowanie 14,4 mld zł na NPR 2004-2006, Fundusz Spójności (2000-2010), NSS

2007-2013 oraz dodatkowo 15,3 mld zł w rezerwie budżetowej czyli razem 29,7 mld zł. Rząd nie zgłosił żadnych istotnych poprawek do tych zapisów, powstaje więc pytanie dlaczego Plan nie zawiera 29,7 mld zł tylko 16,8 mld zł? Czyżby jednak zakładano kontynuację kłopotów z absorpcją środków UE?;

- 20 mld zł poręczeń BGK. Nie przedstawiono żadnego udokumentowania tej kwoty, żadnych obliczeń, które stały się podstawą jej przyjęcia. W 2007 BGK poprzez dwa swoje fundusze poręczył 565 mln zł, za 2008 brak danych, możliwy do wykonania w 2009 limit poręczeń to 7-8 mld zł;
- 1,5 mld zł przeznaczonych na wsparcie inwestycji przez NFOŚiGW. Projekt polega na przelewaniu opłat wnoszonych przez dystrybutorów elektryczności do firm realizujących inwestycje związane z energetyką odnawialną. Możliwy jest on do wdrożenia najwcześniej w 2010. Warto przypomnieć, że w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko w priorytecie 9 „Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna” do dyspozycji mamy 748 mln euro z Funduszu Spójności, z których dotychczas nie wydano ani jednego eurocenta, a na 6 planowanych konkursów ogłoszono tylko 1 konkurs na udzielenie dotacji;
- 3 mld zł wcześniejszej zaliczki Komisji Europejskiej na wspieranie programów NSS 2007-2013 – można uznać, że jest to część 16,8 mld zł, które mają być wydane na inwestycje współfinansowane środkami UE. Nota bene, Polska nie wydatkowała dotychczas żadnych środków z ponad 3 mld euro

przesłanych zaliczkowo do NBP przez KE w latach 2007 i 2008.

Przeprowadźmy podstawowe obliczenia urealnijające zamiary rządu.

Nominalna wartość Planu: 91,3 mld zł

- minus 15 mld zł pierwotnego limitu poręczeń
- minus 16,8 mld zł inwestycji współfinansowanych przez UE
- minus 8 mld zł obniżki podatków PiS
- minus 12 mld zawyżonego limitu poręczeń BGK
- minus 1,5 mld zł na inwestycje w energię odnawialną
- minus 3 mld zł wcześniejszej zaliczki Komisji Europejskiej
- **wynik netto: 35 mld zł**

Zawartość Planu dowodzi braku kompetencji Platformy Obywatelskiej w sprawach gospodarczych oraz niezdolności do podejmowania decyzji.

Plan zakładał, że „wszystkie wymienione w Pakiecie projekty legislacyjne (ustawy i rozporządzenia) zostaną przyjęte przez rząd do końca grudnia”. Rząd wprowadził autopoprawkę do ustawy budżetowej, w której między innymi zmieniono limit poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa. Z informacji zamieszczonych na stronie internetowej Rady Ministrów nie wynika, aby przyjęte zostały inne wymienione w Planie akty prawne.

PO stosowała opozycję totalną wobec Prawa i Sprawiedliwości. Nie unikano oszczerstw, twierdząc, że reprezentujemy bolszewickie rozumienie gospodarki.

My jesteśmy w stanie uczciwie stwierdzić, że kryzys nie jest winą PO. Wynika z procesów zachodzących w gospodarce światowej, ale kryzys ten pokaże, czy ta partia zna się na gospodarce i czy potrafi mu zaradzić.

II PROGRAM ANTYKRYZYSOWY PIS

GŁÓWNE ZAŁOŻENIA

Cel polityki gospodarczej – co najmniej 3,5% tempo wzrostu PKB w 2009 roku

Dostępne dane za rok 2008 i prognozy na rok 2009 pokazują, że czeka nas półtora do dwóch lat spowolnienia gospodarki, a w najgorszym scenariuszu recesji, czyli zmniejszenia PKB. W warunkach otwartej zglobalizowanej gospodarki, wszelkie kryzysy zewnętrzne przenoszą się do gospodarek uczestniczących w międzynarodowym podziale pracy i inwestycji. Władze publiczne mają ograniczony zestaw metod, aby wpływać na procesy gospodarcze i jednocześnie nie mogą zaniechać działań.

Na wielkość Produktu Krajowego Brutto (PKB) składają się cztery podstawowe agregaty: konsumpcja (ponad 60% PKB), wydatki państwa (ponad 20% PKB), inwestycje (łącznie akumulacja brutto to 20% PKB) oraz różnica między eksportem (około 40% PKB) i importem (około 43% PKB) czyli tzw. eksport netto, który w Polsce jest ujemny (około 3% PKB).

Wyniki gospodarcze w 2008 roku zostały uzyskane przy planowanych wydatkach na poziomie prawie 309 mld zł (ponad 20% PKB) oraz deficycie budżetowym w wysokości 27 mld zł.

W rzeczywistości deficyt był niższy, co wynikało m.in. z wyższej inflacji (budżet uzyskał tzw. rentę inflacyjną) oraz wolniejszego wydatkowania środków publicznych.

Prognozujemy, że te podstawowe dane za rok 2008 będą wyglądały następująco (układ GUS):

Parametry	Podstawowe parametry ekonomiczne (prognoza)	Udziały w PKB w 2008 (prognoza)
Spożycie ogółem	1 027 486,32	80,29%
– w tym indywidualne	786 356,78	61,45%
– w tym publiczne	229 533,87	17,94%
Akumulacja brutto	286 006,69	22,35%
– w tym nakłady brutto na środki trwałe	256 089,65	20,01%
Eksport	521 905,07	40,78%
Import	555 744,63	43,43%
Eksport netto	-33 839,56	-2,64%
Popyt krajowy	1 313 493,01	102,64%
Produkt Krajowy Brutto	1 279 653,45	100,00%

Celem polityki gospodarczej w 2009 roku powinno być zachowanie wzrostu PKB, wyższego niż w krajach strefy euro. Najprawdopodobniej nie zostanie utrzymane tempo z lat 2006-2007, rządu 6,5%, ani nawet nieco niższe z roku 2008. Możliwym do osiągnięcia celem jest, aby PKB wzrósł realnie o 3,5% przy inflacji 2,9%.

Polityka gospodarcza prowadzona przez rząd przekłada się bezpośrednio na spożycie i inwestycje publiczne (na oba parametry wpływa poziom wydatków budżetu państwa). Rząd może jeszcze oddziaływać na konsumpcję (np. poprzez zmiany w podatku VAT lub transfery do najuboższych) i częściowo również na inwestycje (np. podatki od przedsiębiorstw, poręczenia kredytowe). Ograniczony jest wpływ rządu na handel zagraniczny. O eksporcie decyduje koniunktura na rynkach zagranicznych oraz kursy walut. Oczywiście podtrzymaniu wielkości eksportu służyć mogą wszystkie działania zwiększające konkurencyjność polskich przedsiębiorstw. Innym narzędziem są gwarancje Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych, ale jest to instrument kosztowny i nie gwarantuje sukcesu. Trudności gospodarcze, recesja w rozwiniętych krajach świata zwiększają jednak będą trudności eksporterów i prawdopodobnie nie pozwolą na zmniejszenie deficytu handlowego.

Realizacja celu jakim jest wzrost PKB o co najmniej 3,5% wymaga wzrostu spożycia (indywidualnego i publicznego) o około 4% oraz inwestycji o prawie 6%. Wzrosty muszą być tak duże ze względu na nieuchronny spadek eksportu netto.

Rząd może wpływać na inwestycje przedsiębiorstw i szczególnie na swoje wydatki. Dlatego podstawowe działania rządu powinny być skierowane na wzrost inwestycji. Niezwykle istotne znaczenie ma tu efektywne wykorzystanie środków pochodzących z UE.

Skuteczność działań rządu w odniesieniu do wspomagania konsumpcji indywidualnej jest ograniczona, ponieważ w warunkach niepewności obywatele ograniczają zakupy, preferując oszczędności. Jednak także tu można poczynić pewne kroki, szczególnie poprzez ochronę wielkości zatrudnienia i działania osłonowe.

Wzrost konsumpcji i inwestycji przełoży się na wzrost importu, gdyż konsumpcja i inwestycje nie pochodzą w całości z produkcji krajowej. Jednocześnie potencjał wzrostu eksportu jest ograniczony ze względu na słabą koniunkturę na świecie. Nie zostanie utrzymana wartość eksportu w liczbach bezwzględnych. Zakładamy, że nie będzie zmieniona wartość eksportu netto, czyli różnica między eksportem i importem.

Ustawa budżetowa na 2009 rok przewiduje deficyt budżetowy na poziomie 18,2 mld zł i skromny program pobudzania koniunktury. Niestety, tak ostrożne podejście może przełożyć się na wzrost gospodarczy w wysokości około 1,8%-2,1%. Stawia to pod znakiem zapytania wykonanie budżetu w 2009 roku, a co ważniejsze – tak skonstruowany budżet nie zapewni Polsce dalszego rozwoju.

Efektywne działania antykrzysowe powinny opierać się na:

- inwestycjach, zdecydowanym zwiększeniu wykorzystania środków pochodzących z UE, zdecydowanym

zwiększeniu zaangażowania środków publicznych oraz wsparciu inwestycji prywatnych lokowanych w przemyśle krajowym, a także stworzeniu korzystnych warunków dla przedsiębiorczości;

- wsparciu konsumpcji indywidualnej poprzez ochronę i rozwój rynku pracy;
- ochronie najsłabszych grup społecznych.

Zmiana priorytetów budżetu, zwiększenie limitu deficytu do 25 mld zł

Efektywne wsparcie inwestycji i konsumpcji wymaga większego zaangażowania środków publicznych. Taki scenariusz realizują obecnie właściwie wszystkie kraje rozwinięte. W sytuacji zdecydowanego zmniejszenia napływu inwestycji zagranicznych i możliwego zmniejszenia krajowych inwestycji prywatnych, alternatywą może być zwiększenie inwestycji realizowanych ze środków publicznych, zarówno krajowych jak i podchodzących z UE.

Zasada tzw. kotwicy budżetowej sprawdziła się w latach 2006 i 2007. Budżety na te lata konstruowano w oparciu o założenie limitu deficytu na poziomie 30 mld zł, przy czym faktycznie realizowano niższy, co było odbiciem dobrego stanu gospodarki i optymizmu przedsiębiorców przez te dwa lata oraz zwiększającej się dyscypliny podatkowej. To dzięki takiej polityce Polska mogła wyjść z tzw. procedury nadmiernego deficytu.

Obecny rząd proponuje odwrócenie tej ostrożnej polityki. Forsuje niski deficyt zapisany w ustawie budżetowej, a w praktyce ryzykuje zrealizowanie wyższego. Należy podkreślić, że prawo regulujące zasady tworzenia budżetu używa terminu limit deficytu, a nie mówi

o szywnej wysokości deficytu. Oznacza to, że realizowanie niższego deficytu niż założony jest racjonalne i nie wymaga nowelizacji ustawy budżetowej, ale działania przeciwnie nie jest możliwe bez zmiany ustawy.

Założony w budżecie na 2009 rok deficyt wysokości 18 mld zł jest nierealny, nieoparty o rzetelne dane, lecz myślenie życzeniowe motywowane politycznie. Najprawdopodobniej chodzi o forsowane przez rząd szybkie wejście do strefy euro. W warunkach spowolnienia gospodarki bezpieczniejsze jest założyć wyższy limit deficytu (a potem ewentualnie realizować go na niższym poziomie), niż nowelizować budżet w trakcie roku. Nowelizacja budżetu w trakcie roku to nie tylko dyskomfort dla koalicji rządzącej i konieczność przekonania opinii publicznej do znowelizowanego budżetu, ale także osłabienie wiarygodności kraju; w sytuacji niepewności na rynkach taka wiadomość może uruchomić spiralę wyprzedzaży akcji, waluty krajowej i obligacji rządowych.

Aby zapewnić wzrost gospodarczy na poziomie 3,5%, gospodarka musi zostać aktywnie wsparta przez rząd. To wsparcie wymaga środków, dlatego deficyt budżetu państwa powinien być założony na poziomie 25 mld zł. Rządy większości krajów wysoko rozwiniętych radykalnie zwiększają deficyty budżetowe. Zwiększenie wydatków rekomenduje Międzynarodowy Fundusz Walutowy, który mówi o zastąpieniu popytem publicznym załamującego się popytu prywatnego.

Proponowana maksymalna wysokość deficytu nie stanowi zagrożenia dla bezpieczeństwa finansów publicznych – deficyt nie przekroczy 2% PKB.

Proponujemy podwyższyć limit deficytu do 25 mld zł. Jest to poziom bezpiecznego finansowania, pozostający poniżej 3% PKB, a jednocześnie realny w świetle sygnałów o zwalniającej koniunkturze.

Dobrowolny wybór pomiędzy ZUS a OFE

Wydarzenia na giełdach z jesieni 2008 roku pokazują, że nieetyczne i nieefektywne jest zmuszanie obywateli do tego, aby ich oszczędności były obowiązkowo angażowane w grę giełdową. Emerytury powinny się opierać na pewności wysokości świadczeń. W przypadku OFE takiej pewności nie ma, gdyż zapaść giełd powoduje stopnienie oszczędności.

Zwrot na inwestycji w OFE jest niższy od oprocentowania prostego depozytu złożonego w banku w 1999 roku. Wartość aktywów wszystkich OFE zmalała w roku 2008 o wartość składek, które OFE otrzymały w całym roku, tj. o około 20 mld zł.

Osoby, które będą przechodziły na emeryturę w okresie kryzysów giełdowych, znajdą się w niekorzystnej sytuacji. Ich portfel inwestycyjny w OFE zostaje bowiem zlikwidowany w tym okresie, co oznacza niższą wartość skumulowanych inwestycji i wypłacanych emerytur. Tacy emeryci porównują wysokość swoich świadczeń z otrzymywanymi przez pracowników, którzy przeszli na emeryturę np. rok wcześniej. Podobna sytuacja zaszła kilka lat temu w Argentynie i niewykluczone, że wystąpi w Polsce. Ze względu na obowiązek przynależności do OFE argument władzy publicznej, że wysokość emerytur zależy od działania obiektywnych sił rynku, nie jest przekonujący.

Proponujemy przywrócenie możliwości wyboru pomiędzy emeryturą z OFE a ZUS, tak jak miały to osoby pomiędzy 30 a 50 rokiem życia, w chwili, gdy wprowadzano reformę emerytalną.

Obywatel będzie mógł wówczas wybrać, czy preferuje stabilną emeryturę z ZUS, czy zaangażuje się pośrednio poprzez OFE w inwestycje kapitałowe.

Przyjmując na podstawie doświadczenia z 1999-2000 roku, że co trzecia osoba wybierze drugi filar emerytury z ZUS, do tej instytucji wpłynie ok. 5-6 mld zł składek, w zależności od wysokości wynagrodzeń i stopy bezrobocia, co pozwoli na zmniejszenie dotacji budżetowej o tę kwotę. Tym samym w latach 2009 i 2010 budżet będzie mógł łącznie przeznaczyć 10 mld zł na inwestycje.

Należy zreformować zasady wynagradzania PTE, aby powiązać pobierane prowizje w wynikami inwestycyjnymi oraz zmienić definicję minimalnej ustawowej stopy zwrotu, aby była nie niższa niż zwrot z 5-letnich obligacji skarbu państwa.

1. INWESTYCJE

1.1. Wykorzystanie funduszy UE

Przeciwstawienie się kryzysowi wymaga efektywnego wykorzystania wszystkich posiadanych zasobów. Jeżeli chcemy rozwijać się w tempie wyższym niż kraje strefy euro, musimy wykorzystywać szczególnie te możliwości, których nie mają inne państwa. Do takich zasobów zaliczają się środki pochodzące z UE.

W 2008 roku w budżecie państwa planowano wydatkowanie 12,4 mld zł z tytułu Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006 oraz 17 mld zł z tytułu realizacji NSS

2007-2013. W pierwszym przypadku wydatkowanie na koniec listopada 2008 r. wyniosło ok. 8 mld zł, a Polska wystąpiła do KE o przedłużenie rozliczania projektów NPR 2004-2006 o kolejne kilka miesięcy w 2009 roku.

Oznacza to przedłużenie zajmowania się „starą perspektywą” przez beneficjentów i administrację zamiast skupienia się na NSS 2007-2013, gdzie rezultaty są bardzo słabe. Po dwóch latach bieżącej siedmioletniej perspektywy finansowej, na koniec listopada 2008 r., poziom wydatkowania środków wynosi ok. 0,3%, a stopień kontraktowania środków wynosi zaledwie ok. 3%. W 2008 roku Polska odnotowała więc znaczące spowolnienie wydatkowania środków unijnych. Perspektywy na przyszłość nie są obiecujące ze względu na niską wartość zakontraktowanych środków. Do końca listopada 2008 roku podpisano umowy na 7,12 mld zł, co określa na najbliższy czas górny poziom wydatkowania.

Problemem rządu nie jest więc określenie wysokiej kwoty wydatkowania, bo ona już jest podana w ustawie budżetowej z jednej strony i określona przez niski poziom podpisanych umów z drugiej strony. Problemem rządu jest odpowiedź na pytanie: w jaki sposób dokona przyspieszenia wykorzystania środków unijnych? W ciągu 2008 roku rząd popełnił w tej sferze wiele błędów i zaniechań:

- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w ramach weryfikacji tzw. projektów kluczowych odrzuciło listę kilku projektów przygotowanych przez poprzedni rząd;
- Ministerstwo Środowiska potrzebowało 8 miesięcy na przygotowanie i przesłanie do Sejmu projektu

zmiany ustawy dotyczącej ocen oddziaływania na środowisko, która wstrzymywała realizację projektów inwestycyjnych. W efekcie tej ustawy powołano nowe instytucje podejmujące tzw. decyzje środowiskowe, których rozruch trwa do chwili obecnej;

- nie uruchomiono zaliczek dla beneficjentów, które są możliwe na mocy rozporządzenia przyjętego przez poprzedni rząd;
- nie uruchomiono pomocy w przygotowaniu projektów, zwłaszcza dla beneficjentów dużych projektów, którzy mają z tym kłopoty merytoryczne bądź finansowe;
- nie ogłoszono w terminie wielu zapowiadanych konkursów, a ocena wniosków w konkursach ogłoszonych ciągnie się przez wiele miesięcy;
- nie wprowadzono istotnych zmian w prawie, ani w zakresie usprawniania procedur przyznawania i rozliczania środków, ani ułatwień inwestycyjnych, które usprawniłyby znacznie proces inwestycyjny.

Straciliśmy rok kontraktowania, a w następnych latach, ze względu na spowolnienie gospodarcze, beneficjenci programów unijnych (przedsiębiorstwa oraz samorządy) mogą mieć trudności ze zgromadzeniem wkładu własnego. Nie ma też żadnej pewności, że rząd zdoła usprawnić pracę administracji obsługującej programy, o których mowa.

Przyspieszenie wdrażania programów

Realne przyspieszenie wydatkowania środków unijnych wymaga szczegółowego określenia, kiedy i w jaki sposób rząd dokona:

- usprawnienia funkcjonowania administracji państwa, umożliwiającego szybką absorpcję środków;
- wprowadzenia prawnych ułatwień, które usprawniłyby istotnie proces inwestycyjny, zwłaszcza w odniesieniu do dużych inwestycji infrastrukturalnych;
- usprawnienia funkcjonowania administracji państwa umożliwiającego szybką absorpcję środków
- uruchomienia środków z programu Pomoc techniczna na przyspieszenie realizacji kluczowych inwestycji;
- uruchomienia zaliczek dla beneficjentów, w tym dla rozszerzenia ich stosowania na małe i średnie przedsiębiorstwa, uproszczenia procedur udzielania i rozliczania zaliczek;
- zwiększenia wydatków na projekty indywidualne i systemowe, ograniczenia konkursów i/lub usprawnienia ich przebiegu.

Warto zwrócić uwagę, że niezbędne jest przyspieszenie programów dotacyjnych dla małych i średnich przedsiębiorstw, uruchomienie większych kwot na dotacje dla małych firm, a także szybsze przyznawanie dotacji. Te zadania leżą w kompetencji województw. Prawie we wszystkich województwach rządzą przedstawiciele koalicji PO-PSL. Przy pewnej chęci łatwo można wyobrazić sobie wywarcie nacisku politycznego na włączenie ich do „Planu stabilizacji...”.

Czasowa derogacja unijnych przepisów

Obecny rząd będzie funkcjonował prawdopodobnie do 2011 roku i pozostawi następcom problem polegający na niskim wykorzystaniu środków z bieżącej perspektywy finansowej UE, kończącej się w roku

2013. Jeśli Polska nie wykorzysta tych funduszy, utracimy szansę na rozwój cywilizacyjny kraju.

Konieczne jest uzyskanie czasowej derogacji najbardziej uciążliwych unijnych przepisów utrudniających realizację inwestycji infrastrukturalnych. Rząd powinien uczynić takie rozwiązanie jednym z priorytetów polskiej prezydencji w 2011 roku.

Renegocjacja powinna dotyczyć:

- programu Natura 2000,
- pakietu klimatycznego,
- wsparcia rolnictwa i obszarów wiejskich,
- zgody na finansowanie robót publicznych,
- zgody na finansowanie projektów z zakresu budownictwa i inwestycji mieszkaniowych,
- łatwiejszego stosowania pomocy publicznej w odniesieniu do sektorów i branż szczególnie dotkniętych kryzysem.

1.2. Kluczowe inwestycje infrastrukturalne

Zapewnienie finansowania kluczowych inwestycji ze środków UE lub ze środków budżetowych

Kluczowe inwestycje infrastrukturalne powinny być finansowane ze środków pochodzących z UE lub ze środków budżetowych. W sytuacji, gdy pozostają niewykorzystane ogromne pieniądze z perspektywy finansowej 2007–2013, nie ma uzasadnienia dla sięgania po środki prywatne i finansowanie komercyjne. W obecnej sytuacji na rynku finansowym zapewnienie finansowania dla dużych inwestycji infrastrukturalnych, realizowanych w systemie koncesyjnym, będzie bardzo trudne lub w przypadku powodzenia wydre-

nuje rynek finansowy oraz osłabi już i tak zmniejszając się inwestycje prywatne. Po ten sposób finansowania będzie można sięgnąć w latach następnych, gdy wykorzystane zostaną środki unijne i poprawi się sytuacja na rynkach finansowych.

Ze środków publicznych, szczególnie ze środków unijnych, powinna być finansowana budowa autostrad i dróg ekspresowych, lotnisk oraz inwestycji środowiskowych (szczególnie wodnościekowych).

Modernizacja linii kolejowych

Polskie Linie Kolejowe realizują program modernizacji podstawowych linii kolejowych, z których strategiczne są objęte europejskim programem TEN-T, np. linia Gdańsk – Warszawa, Warszawa – Kowno – Ryga – Helsinki. Należy zdecydowanie przyspieszyć realizację tego programu. W praktyce nie rozpoczęto żadnych prac na polskim odcinku korytarza Rail Baltica, tj. linii Warszawa – Białystok. Ogółem modernizacji zostaną poddane linie: E 20: Kunowice – Poznań – Warszawa – Terespol, Warszawa – Łódź, E30: Zgorzelec – Wrocław – Katowice – Kraków – Rzeszów – Medyka, C-E 59: Międzyzylesie – Wrocław – Kostrzyn – Szczecin, E 59: Świnoujście – Szczecin – Poznań – Wrocław, E-65: Gdańsk – Warszawa – Katowice, E 75: Warszawa – Białystok – Suwałki – Trakiszki.

Program ten powinno się uzupełnić o dodatkowe odcinki, ważne ze względu na potrzeby transportu wewnętrznego. Kryterium wyboru powinna być także komplementarność z programem budowy dróg. Modernizacja powinna pozwolić na uzyskiwanie prędkość-

ci przewozów pasażerskich do 160 km/godz. Proponujemy dokonać modernizacji następujących linii:

- Poznań – Katowice,
- Warszawa – Lublin,
- Szczecin – Gdynia.

Koszt modernizacji linii kolejowych wynosi ok. 4 mln euro za kilometr. Ze względu na inercję procesów decyzyjnych pierwsze roboty budowlane będą mogły zostać rozpoczęte w 2010.

Wstępny, szacunkowy koszt programu to 16 mld zł w latach 2010-2016.

Rozszerzenie programu budowy dróg lokalnych

Należy rozszerzyć i kontynuować program wspomagania modernizacji dróg lokalnych. Program rozpoczęty w 2008 roku niepotrzebnie centralizuje proces wyboru dróg, finansowania projektów i przekazuje zarządzanie programem do resortu, który nie ma w swojej właściwości inwestycji transportowych. Kontrakty na te drogi są z reguły wartości kilku- kilkunastu milionów złotych, co pozwala na ich pozyskanie przez krajowe firmy budowlane. Niestety, jednocześnie powoduje budowę lub remont bardzo krótkich odcinków, co w efekcie może nie dawać odczuwalnej poprawy stanu dróg lokalnych. Dlatego potrzebne jest zwiększenie wartości środków przekazywanych w ramach programu.

Program powinien obejmować po 2 mld zł w roku 2009 i 2010, rozdzielane w drodze subwencji drogowej pomiędzy odpowiednie jednostki samorządu terytorialnego.

1.3. Wsparcie rynku mieszkaniowego

Gwarantowanie części wkładu własnego przez państwo

Proponujemy dokapitalizować PKO BP kwotą 1 mld zł w postaci 10 letnich obligacji skarbowych, z przeznaczeniem na rozwinięcie akcji kredytowej w celu finansowania zakupu własnego mieszkania przez rodziny.

Zaostrzenie kryteriów zebrania wkładu własnego spowodowało ograniczenie akcji kredytowej oraz oddalenie perspektywy zdobycia własnego mieszkania przez tysiące rodzin. Skarb Państwa powinien zawrzeć porozumienie z PKO BP, na mocy którego gwarantowałby zwrot 15% wkładu własnego w przypadku zakupu pierwszego mieszkania przez rodziny, których dochód znajdował się w pierwszej grupie podatkowej, a powierzchnia lokalu nie przekracza 80 mkw.

Przy założeniu, że program powinien przynieść uruchomienie 100 tysięcy kredytów, a cena gwarantowanego metra nie przekroczyłaby 5 tysięcy metrów, wartość gwarancji wyniosłaby 6 mld zł.

Utworzenie banku hipotecznego na bazie Agencji Nieruchomości Rolnych

Agencję Nieruchomości Rolnych należy przekształcić w Bank Hipoteczny Skarbu Państwa. Bank pozyskiwałby środki finansowe z emisji listów hipotecznych, zabezpieczonych na nieruchomościach agencji. Pozyskane pieniądze należy wykorzystać do rozbudowy systemu poręczeń kredytów mieszkaniowych.

Zasób nieruchomości w posiadaniu agencji to ok. 2,3 mln hektarów. Proponujemy przyjąć bezpieczne li-

mity emisji listów hipotecznych, nieprzekraczające 1/3 wartości nieruchomości. Wg danych podanych przez inną agencję państwową, tj. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ceny transakcyjne nieruchomości rolnych w III kwartale 2008 roku wyniosły 15 tys. zł za hektar. Przyjmując nawet znaczny spadek cen od tego czasu, o 30-50%, i cenę 10 tys zł, program może mieć wartość 7 mld zł.

Finansowanie programu pozabudżetowe.

Rozwój budownictwa komunalnego

Budownictwo komunalne, które powinno być organizowane przez samorządy gminne, w praktyce nie istnieje, a przecież powinno być przeznaczone dla osób, które nie mogą same zapewnić sobie i swojej rodzinie mieszkania. Wsparcie dla programu budowy mieszkań komunalnych to istotne uzupełnienie innych instrumentów sprzyjających rozwojowi rynku mieszkaniowego.

Proponujemy uruchomienie programu wspomagającego gminy do wysokości 25% inwestycji w budownictwo komunalne o wartości 1 mld zł w 2009 i 2010 roku. Na program ten można byłoby poświęcić niewykorzystane środki unijne z programów NSS 2007-2013 zarówno krajowych, jak i regionalnych. Warunkiem tego rodzaju realokacji musiałaby być renegotjacja progów finansowania budownictwa, narzucona Polsce przez KE. W tej sprawie uzyskalibyśmy wsparcie wszystkich nowych krajów członkowskich, które mają znaczne potrzeby mieszkaniowe do sfinansowania, ale nie mogą użyć środków UE ze względu na wspomniane limity.

Rozszerzenie programu „Rodzina na swoim”

Wprowadzone w ostatnich miesiącach 2008 roku korzystne zmiany w ustawie o wsparciu rodzin w nabyciu mieszkania rozszerzają możliwości skorzystania z rozwiązań proponowanych w ustawie. Potrzebne jest jednak dalsze powiększenie kręgu osób, które mogą korzystać z pomocy państwa przy nabyciu własnego mieszkania, szczególnie w przypadku rodzin wielodzietnych i rodzin o najniższych dochodach.

Ochrona nabywców mieszkań od zbankrutowanego dewelopera

Obecnie nabywcy mieszkań od niewypłacalnych deweloperów nie posiadają żadnych uprawnień co do uzyskania lokalu lub zwrotu zaliczek. Nawet, jeśli wpłacili zaliczkę równą całej wartości mieszkania, a nie dokonano przeniesienia własności lokalu przed upadłością dewelopera, nie mają możliwości uzyskania lokalu, zaś ich wierzytelność podlega zwrotowi, tak jak wszystkie inne długi.

Należy wprowadzić przepisy, które wzmocnią pozycję takich osób. Proponujemy następujące rozwiązania:

- w przypadku wybudowania budynku i zapłaty całej jego wartości – możliwość przeniesienia własności na drodze decyzji sądowej (nawet w stanie surowym),
- w pozostałych przypadkach – przeniesienie wierzytelności przynależnej nabywcom lokalu do pierwszej grupy, wraz z zakazem obrotu taką wierzytelnością.

1.4. Aktywna polityka w obszarze Skarbu Państwa

W sytuacji kryzysu korporacje ponadnarodowe w pierwszej kolejności ograniczają działalność na rynkach peryferyjnych, następnie na rynku macierzystym.

Ostatnie tygodnie powinny skłonić osoby o poglądach liberalnych do akceptacji powyższego poglądu. Należy dążyć do zachowania silnych podmiotów gospodarczych, których centrum decyzji znajduje się w Polsce. Takie sektory to energetyka, paliwa, chemia, oraz krajowa grupa finansowa stworzona w oparciu o PKO i PZU.

Zrewidowanie planów prywatyzacji

Należy odejść od biernej postawy rządu wobec spółek Skarbu Państwa, traktowania tych firm jako obciążenia, które należy jak najszybciej sprzedać. Ten zasób powinien być aktywnie wykorzystywany do osiągnięcia celów gospodarczych.

W warunkach spowolnienia gospodarczego należy wstrzymać procesy sprzedaży spółek Skarbu Państwa, poza porządkowaniem struktury właścicielskiej i sprzedaży nie płynnych (nienotowanych na giełdzie) pakietów mniejszościowych, niemających wpływu na spółkę. Możliwe do osiągnięcia ceny są bowiem znacznie niższe niż w sytuacji dobrej koniunktury. Prywatyzacja w takim kontekście byłaby działaniem na szkodę interesów majątkowych Skarbu Państwa.

Należy bezwzględnie odstąpić od zamiaru prywatyzacji giełdy i sektora elektroenergetycznego.

Połączenie PKN Orlen i PGNiG

PKN Orlen nie posiada własnych złóż ropy naftowej i musi kupować surowiec za granicą, co trwale obniża zyskowność firmy. Ta zależność była szczególnie dotkliwa w pierwszej połowie 2008 roku. Lata 90-te, czyli okres względnie niskich cen ropy, zostały zmarowane. Nie zakupiono złoża, kiedy jego ceny były na umiarkowanym poziomie. W latach 90-tych ropa naftowa kosztowała od 20 do 30 dolarów i odpowiednio były wyceniane złoża. Następnie wzrost cen surowca od roku 2005 spowodował zawyżenie wyceny złóż oraz praktycznie brak podaży.

Obecna zapaść cen powinna być wykorzystana przez spółkę do ich zakupu.

PKN Orlen nie posiada także własnych zasobów osobowych i technologicznych koniecznych do eksploatacji złóż, taki know-how znajduje się w PGNiG (aczkolwiek konieczna jest jego rozbudowa).

Należy połączyć PKN Orlen i PGNiG w spółkę Polska Nafta i Gaz, co pozwoli na:

- uzyskanie poziomu akcjonariatu SP w połączonej spółce na bezpiecznym poziomie będącym wypadkową udziału 28% w Orlenie i 72% (po wydaniu akcji pracownikom) w PGNiG oraz kapitalizacji tych spółek (tj. odpowiednio 11 mld i 19 mld zł), co pozwoli na odparcie wrogiego przejęcia,
- powstanie podmiotu o dużym potencjale ekonomicznym zdolnym realizować ambitne zadania gospodarcze, połączona kapitalizacja PGNiG i Orlenu to około 30 mld zł,

- zbudowanie solidnego know-how obejmującego wiercenia, wycenę i eksploatację złóż na bazie obecnych spółek zależnych w PGNiG

Modernizacja i rozbudowa sieci przesyłu elektryczności i gazu

Konsolidacja energetyki dokonana w 2007 roku pozwoliła na utworzenie podmiotów posiadających zdolność do finansowania inwestycji modernizacyjnych. Linie energetyczne w latach 90-tych były zaniedbane, co potwierdzają powtarzające się awarie.

Spółki Skarbu Państwa powinny zintensyfikować inwestycje w linie przesyłowe gazu (Gaz-System) oraz elektryczności (Tauron, Enea, Energa, PGE, PSE). Inwestycje powinny być podzielone na kontrakty o średniej wielkości, tak aby przede wszystkim zamówienia były lokowane w rodzimych firmach budowlano-montażowych, nie zaś w korporacjach ponadnarodowych.

Finansowanie programu pozabudżetowe.

Inwestycje w małą energetykę wodną

Pozyskanie energii z niektórych źródeł może mieć negatywne skutki, zarówno ekonomiczne, jak i środowiskowe. Na przykład energetyka wiatrowa, ze względu na nieprzewidywalność procesu generacji, oznacza niebezpieczeństwo ekonomiczne rozwoju farm wiatrowych i pozyskiwanej w ten sposób energii (konieczność zabezpieczenia mocy uzyskiwanej z wiatru poprzez tradycyjne źródła), jak i środowiskowe (industrializacja krajobrazu, niebezpieczeństwo dla przelatujących ptaków i nietoperzy). W wielu kra-

jach europejskich ekolodzy przestali popierać farmy wiatrowe.

Dlatego zalecamy promowanie małych elektrowni wodnych o mocy do 5 MgW. W przypadku hydroenergetyki należy przeprowadzić remont i ponownie wykorzystać małe elektrownie wodne położone na rzekach o szybkim przepływie (górkich, podgórkich i na Pomorzu). Polska miała doskonałą tradycję i doświadczenie w budowie i wykorzystaniu takich obiektów – o małej i średniej mocy. Hydroenergetyki w okresie przedwojennym uczyli się w Polsce Szwajcarzy i Norwegowie, a więc mieszkańcy krajów o najdynamiczniej rozwijającej się dziś energetyce wodnej.

Spółki Skarbu Państwa – Tauron, Enea, Energa, PGE oraz firmy prywatne powinny bez zwłoki rozpocząć procesy inwestycyjne i oddawać po dwie elektrownie rocznie przez najbliższe 10 lat.

Finansowanie programu pozabudżetowe.

Budowa terminalu LNG

Od szeregu miesięcy projekt budowy terminalu na gaz płynny LNG jest w impasie. Zauważalny jest brak zaangażowania ministra skarbu i gospodarki, wdrażane są działania opóźniające, jak np. przeniesienie spółki realizującej inwestycję z PGNiG do Gaz-System.

Realizacja projektu podniesie bezpieczeństwo energetyczne kraju i stworzy setki miejsc pracy na Pomorzu Zachodnim. Jest to istotne w świetle nadchodzących problemów Stoczni Szczecińskiej.

Wartość 1,5 mld zł. Finansowanie programu pozabudżetowe.

Program wzmocnienia przemysłu obronnego

Należy dokończyć konsolidację przemysłu zbrojeniowego wokół Bumar SA.

Wskazane jest wzmocnienie potencjału tej firmy jak i całego sektora poprzez zamówienia lokowane w kraju. Jeszcze w 2009 MON powinno rozstrzygnąć przetarg na zakup haubicy kalibru 155 mm w HSW Stalowa Wola w ilości minimum 108 egzemplarzy (6 dywizjonów). W roku 2010 należy rozpocząć program nowego bojowego wozu piechoty w ilości ok. 500 egz. w oparciu o potencjał WZM nr 5 w Poznaniu. W latach 90-tych powstał prototyp takiego pojazdu, jednak nie został wdrożony do produkcji. Zamówienia te pomogą rozładować problem bezrobocia na Podkarpaciu oraz w Poznaniu po spodziewanych problemach zakładów Cegielskiego.

Wartość kontraktu na zakup haubicy w latach 2009-2016 – ok. 1,5 mld zł. Wartość kontraktu na nowy BWP w latach 2010-2019 to ok. 7,2 mld zł.

Ponadto należy wstrzymać przetargi na uzbrojenie kupowane zagranicą.

Nadzór właścicielski: Modyfikacja polityki dywidendowej, zmniejszenie liczby członków rad nadzorczych

W latach 2006 i 2007 zarzucano dokonywanie „drenażu” dywidend, pomimo że były to lata rekordowych zysków. Spowolnienie gospodarcze powoduje zwykle zmniejszenie zysków i zasobów wolnego pieniądza w spółkach. Mimo to budżet na 2009 przewiduje dochody z dywidend w wysokości niemal 3 mld zł. Minister skarbu powinien pobierać umiarkowane

dywidendy za rok 2008 i 2009, nieprzekraczające 15% zysku. Wszelkie zasoby finansowe powinny być przeznaczane na dokonywanie inwestycji przez spółki.

Postulat powyższy dotyczy przede wszystkim spółek sektora petrochemicznego, chemicznego, koksowniczego, maszynowego, energetycznego i finansowego.

Obecna minimalna liczba członków rad nadzorczych spółek Skarbu Państwa to pięć osób.

Proponujemy ograniczyć liczebność rad do trzech osób (dwie ze strony ministerstwa i jedna wybierana przez pracowników). Nie osłabi to jakości nadzoru właścicielskiego, ale zmniejszy koszty funkcjonowania spółek. Obecnie miesięczne wynagrodzenie członka rady jest równe przeciętnemu wynagrodzeniu w kraju. Proponujemy obniżenie tej kwoty do 80% przeciętnego wynagrodzenia.

2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

2.1. Wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw (MSP)

W latach 90-tych nowo powstające rodzime firmy przyczyniły się do rozładowania problemu bezrobocia, tworząc setki tysięcy miejsc pracy i zatrudniając osoby zwalniane przez upadające firmy. Spodziewane spowolnienie przyniesie w pierwszej kolejności zwolnienia pracowników w dużych ponadnarodowych korporacjach. Dlatego należy stworzyć optymalne warunki do działania małych i średnich firm, stanowiących bazę zdrowej, konkurencyjnej gospodarki.

Należy zwiększyć możliwości pożyczkowe dla MSP poprzez ułatwienia w uzyskaniu gwarancji i poręczeń kredytowych w Banku Gospodarstwa Krajowego oraz

dokapitalizowanie i uaktywnienie lokalnych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych.

2.2. Zmiany podatkowe, zwiększenie płynności finansowej firm

Jednorazowa amortyzacja

Proponujemy wprowadzenie możliwości zaliczenia w koszty uzyskania przychodów wydatków inwestycyjnych dokonywanych przez firmy w wysokości do 400 tys. zł łącznie. Dotychczas wydatki te podlegały procesowi amortyzacji, co powodowało różnice pomiędzy wynikiem rzeczywistym (wyływ gotówki), a podatkowym.

Kwartalne zaliczki na CIT i PIT

Podczas poprzedniej kadencji parlamentu wprowadzono ułatwienia dla małych przedsiębiorców (tj. podmiotów, których obrót nie przekracza 800 tys. euro rocznie). Polegają one na kwartalnym rozliczaniu podatku dochodowego oraz jednorazowej amortyzacji środków trwałych o wartości nie większej niż 50 tys. euro.

Proponujemy wprowadzenie kwartalnego opłacania zaliczek na podatek PIT i CIT przez wszystkich przedsiębiorców bez względu na rozmiary ich działalności. Zmiana powinna wejść w życie natychmiast – nawet w trakcie roku podatkowego. Jako korzystna dla podatników nie zostanie zakwestionowana.

Ułatwienia dla nowych firm

Proponujemy, aby udziałowcy firm założonych w roku 2009 i 2010 byli zwolnieni od podatku od

zysków kapitałowych w przypadku, gdy w latach późniejszych będą dokonywali sprzedaży swoich udziałów.

Rozwiązanie to wzmocni skłonność do podejmowania działalności gospodarczej w formie spółki kapitałowej.

Zaliczenie w koszty wydatków na zaniechane inwestycje

Prawo podatkowe nie pozwala obecnie na uznanie wydatków na zaniechane inwestycje za koszt uzyskania przychodu. Proponujemy zmienić tę regułę, aby firmy, które poniosły takie wydatki, mogły o nie obniżyć podstawę opodatkowania i nie musiały płacić podatku.

Ze względu na sytuację budżetu rozwiązanie proponujemy wprowadzić w 2009 roku dla małych firm, a od roku 2010 dla wszystkich.

Liberalizacja „ulgi na złe długi”

Dotychczasowe rozwiązanie dotyczące tzw. ulgi na złe długi (czyli możliwości odliczenia podatku w sytuacji, gdy nie uzyskano zapłaty od kontrahenta) w praktyce uniemożliwia jego zastosowanie. Konieczna jest zmiana przepisów, zwłaszcza w sytuacji kryzysowej, gdy liczba firm mających trudności z realizowaniem swoich zobowiązań może się zwiększać.

Możliwość łatwiejszego skorzystania z instytucji ulgi na złe długi powinna dotyczyć zarówno podatku VAT, jak i podatków dochodowych – PIT i CIT.

Likwidacja ograniczeń związanych z odliczaniem VAT od zakupu samochodów osobowych

Samochód osobowy – zwłaszcza w małych firmach – stanowi często podstawowe narzędzie prowadzenia działalności gospodarczej. Z drugiej strony jedną z branż najbardziej dotkniętych kryzysem gospodarczym jest branża samochodowa. Uważamy więc, że powinno być możliwe odliczenie VAT przy zakupie samochodu.

Zmniejszenie dochodów budżetu państwa z tytułu wszystkich proponowanych rozwiązań podatkowych jest trudne do oszacowania, nie wiadomo, ile firm zechce skorzystać z tych możliwości, oraz nieznanym jest moment, w którym zostaną wprowadzone (rok 2009 już się rozpoczął). Dodatkowo, jeżeli zmiany pozytywne wpłyną na kondycję firm, to także na inne dochody budżetu.

Zakładamy, że obniżenie dochodów budżetu z tytułu proponowanych zmian podatkowych nie przekroczy 3 mld zł.

2.3. Zwiększenie dostępności kapitału

Jedną z trudności, z jakimi borykają się firmy, są trudności w pozyskaniu kapitału. Środki publiczne powinny być zaangażowane nie w ogólne wsparcie instytucji finansowych, ale powodować zwiększenie akcji kredytowej. Można to osiągnąć poprzez dokapitalizowanie PKO BP, (docelowo utworzenie grupy kapitałowej PKO – PZU) i istotne rozszerzenie akcji kredytowej.

Uzyska się w ten sposób zwiększenie dostępności kredytów i jednocześnie udziału w rynku poprzez bank

krajowy. Dokapitalizowanie Banku Gospodarstwa Krajowego pozwoli na zwiększenie dostępności gwarancji kredytowych. Oprócz proponowanego w planie rządowym dokapitalizowania BGK kwotą 2 mld zł konieczne są również inne zmiany, aby prywatne instytucje finansowe były otwarte na współpracę z BGK i nie traktowały tego banku jak potencjalnego konkurenta, a bardziej jako partnera w budowaniu rozwiązań finansowych dla polskich przedsiębiorstw.

Kolejnym działaniem powinno być zwiększenie dostępu do kapitału właścicielskiego (rozwój rynku Venture Capital/Private Equity) poprzez Krajowy Fundusz Kapitałowy (KFK). Oprócz finansowania dłużnego przedsiębiorstwa (szczególnie MŚP) potrzebują zasilenia (podniesienia) kapitału własnego. Prywatni inwestorzy finansowi oferują obecnie takie finansowanie na bardzo niekorzystnych warunkach. Zła koniunktura na giełdzie i trudności z pozyskaniem kapitału pozwalają im dyktować warunki. Konieczne jest zwiększenie konkurencji pomiędzy inwestorami.

Nowe fundusze w oparciu wyłącznie o kapitał prywatny nie powstaną. Dlatego KFK powinien zostać zasilony środkami publicznymi (200-300 mln zł), które pozwolą na utworzenie wspólnie z inwestorami prywatnymi funduszy typu mezzanine. Są to fundusze, które oferują przedsiębiorstwom rozwiązanie o cechach kapitału właścicielskiego i długu.

Rozporządzenie o KFK musi zostać zmienione tak, aby fundusze oparte o kapitał pozyskany z KFK mogły inwestować większe środki w jedno przedsiębiorstwo (bez naruszenia zasad udzielania pomocy publicznej

można zwiększyć limit to 1,5 mln euro rocznie z obecnie obowiązujących 1,5 mln euro w cały projekt) oraz dopuścić w większym stopniu stosowanie instrumentów dłużnych, a nie tylko kapitałowych.

3. KONSUMPCJA – OCHRONA RYNKU PRACY, OSŁONY SOCJALNE

3.1. Zmiany podatkowe

Obniżenie VAT na żywność do 6%

Jako ochronę pracy traktujemy także ochronę poziomu dochodów z pracy. Dlatego proponujemy obniżenie stawki podatku VAT na żywność z 7% do 6%, co spowoduje zmniejszenie wpływów do budżetu o ok. 1,5 mld zł. Obniżka VAT dotyczy jedynie żywności, czyli artykułów pierwszej potrzeby, gdyż wydatki na ten cel stanowią największy procent w budżetach najmniej zarabiających obywateli.

3.2. Działania wspierające utrzymanie poziomu zatrudnienia

Zwiększenie możliwości wykorzystania środków z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Obecnie FGŚP może wypłacać pieniądze pracownikom dopiero po upadłości lub w okresie likwidacji firmy. Proponujemy umożliwić wypłatę pieniędzy z tego funduszu na wynagrodzenia dla pracowników firm zagrożonych upadłością lub utratą płynności finansowej. Konieczne jest określenie warunków, jakie musi spełniać firma. Propozycja jest możliwa do szybkiego wprowadzenia ponieważ FGŚP posiadał na koniec 2008

roku 3,3 mld zł nadwyżki, a na koniec 2009 roku planowane jest ponad 3,5 mld zł. De facto będzie to 1,9 mld (odliczając należności) – 1,2 mld zł w gotówce, a 0,7 mld zł w papierach wartościowych. Proces ten musi być jednak bardzo ściśle kontrolowany. Muszą zostać określone warunki, które ma spełniać firma, aby nie doszło do nadużyć. Celem propozycji jest zapobieżenie upadłości przedsiębiorstw poprzez pomoc firmom mającym kłopoty z wypłatą wynagrodzeń i płynnością, a także ocalenie istniejących miejsc pracy.

Możliwość zawieszania składek na Fundusz Pracy

Zgodnie z obowiązującymi przepisami firma, bez względu na kondycję finansową, wszystkim zatrudnionym pracownikom opłaca składki do Funduszu Pracy (2,45 proc. pensji). Proponuje się wprowadzić możliwość zawieszenia opłacania tych składek w sytuacji kłopotów finansowych, mogących spowodować zwolnienia. Proces ten byłby indywidualnie negocjowany z Funduszem, choć przepisy powinny określać maksymalny czas zwolnienia (np. pół roku). Dodatkowo w negocjacjach powinni brać udział przedstawiciele pracowników i niezależny ekspert, który oceniałby rzeczywistą kondycję firmy. Konieczne jest także ściśle określenie warunków, jakie musi spełnić firma starająca się o takie zwolnienie.

Złagodzenie przepisów umożliwiających rozłożenie na raty płatności na ZUS

Obecnie ZUS, po uwzględnieniu możliwości płatniczych dłużnika i stanu finansów ubezpieczeń spo-

łecznych, może udzielić dłużnikowi pomocy w spłacie należności z tytułu składek przez rozłożenie ich na raty. Zawarcie z nim umowy o rozłożeniu na raty należności skutkuje wstrzymaniem naliczania odsetek za zwłokę. Nalicza się natomiast opłatę prolongacyjną. Jednak w przypadku posiadania przez dłużnika zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w części finansowanej przez ubezpieczonych i zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, niemożliwe jest zawarcie układu. Proponuje się złagodzenie tych przepisów, aby firmy mogły zawierać układ ratalny, także jeśli mają zadłużenie wobec pracowników i NFZ (nie więcej niż określona w ustawie kwota i nie dłużej niż określony czas).

Możliwość zawieszania przekazywania środków do Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych

W latach 2009-2010 należy wprowadzić możliwość okresowego zawieszenia opłacania składek do Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, z umożliwieniem przekazania tych środków na wynagrodzenia w razie kłopotów z płynnością finansową. Warunkiem w tej sprawie jest zawarcie porozumienia z pracownikami.

Obecnie firmy zatrudniające ponad 20 pracowników mają obowiązek tworzyć ZFŚS. Pieniądze z tego funduszu mają być przeznaczone na tzw. działalność socjalną. Proponujemy, aby firmy mające kłopoty finansowe, wyłącznie w porozumieniu z organizacją pracowników (związki zawodowe lub inna organizacja ich reprezentująca), mogły okresowo przeznaczać na wynagrodzenia środki zgromadzone w tym funduszu.

Nie ma powodu, aby w czasach trudności finansowych firma kupowała np. wycieczki lub bilety do kina, a nie wypłacała pensji.

Wprowadzenie tzw. banków czasu pracy

W okresie rozliczeniowym firmy nie mogą elastycznie reagować na zmiany koniunktury, zarządzając czasem pracy swoich pracowników. Jeśli mają więcej zleceń, pracują dłużej i wypłacają wyższe kwoty za nadgodziny, jeśli sytuacja jest odwrotna, ogłaszają przestój i płacą pełne wynagrodzenie. W efekcie może to powodować zwolnienia pracowników w okresie dekoniunktury.

Wprowadzenie tzw. banków czasu pracy umożliwi pracodawcy w okresie rozliczeniowym bardziej elastyczne zarządzanie czasem pracy zatrudnionych osób. W okresie zwiększonych zamówień będą oni pracować nieco dłużej, a w okresie przestoju pracodawca „odda” im nadpracowane wcześniej godziny. Spowoduje to obniżenie kosztów, bardziej elastyczne zarządzanie czasem pracy oraz mniej zwolnień.

3.3. Finansowanie systemowego programu integracji z rynkiem pracy ze środków unijnych bez konkursów

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego mogłyby, bez konkursów, wspierać aktywizujące programy socjalne realizowane przez ośrodki pomocy społecznej i centra pomocy rodzinie, podobnie jak to się dzieje z projektami finansowanymi z Funduszu Pracy. Programy te powinny służyć między innymi zintegrow-

waniu działań służb pomocy społecznej z działaniami publicznych służb zatrudnienia, innych służb i partnerów społecznych oraz organizacji, a także wzmocnieniu działań na rzecz edukacji młodzieży i dorosłych, poprawiających ich sytuację na rynku pracy, oraz zwiększeniu roli i możliwości partnerów społecznych i gospodarczych w realizacji działań na rzecz polityki społecznej państwa.

Temu celowi służył zgłoszony przez KP PiS projekt ustawy o polityce społecznej, złożony do łaski marszałkowskiej w 2007 r. i odrzucony głosami PO i PSL. Należy wrócić do tego rozwiązania i zastosować je systemowo.

3.4. Prace interwencyjne

W przypadku wzrostu bezrobocia w danym regionie powyżej 14% konieczne będzie wdrożenie programu prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych, aby zminimalizować nastroje niepokoju i wykluczenia społecznego.

Należy rozważyć możliwości wykorzystania prac interwencyjnych do rozwoju usług opiekuńczych, na które systematycznie wzrasta zapotrzebowanie.

Proponujemy, aby prace takie mogły służyć także na przykład poprawie lesistości kraju.

Sadzenie lasów jest najprostszym i skutecznym środkiem zapobiegania niekorzystnym zmianom klimatycznym, poprawie stosunków wodnych i piękna krajobrazu.

Proponowana wartość programu w miarę potrzeb do 200 mln zł.

3.5. Osłony dla najsłabszych grup społecznych

Dodatek dla najuboższych emerytów i rencistów

Pomimo wprowadzenia waloryzacji świadczeń duża grupa emerytów uzyskuje świadczenia na bardzo niskim poziomie. Niestety, także ta grupa najmniej zyskuje na waloryzacji. Dlatego PiS zaproponowało ustawę wprowadzającą jednorazowy, coroczny, kwotowy dodatek dla emerytów i rencistów, których świadczenia są niższe niż 1300 zł. Projekt ten został odrzucony głosami PO-PSL. Należy powrócić do tej propozycji. Wydatkowane w ten sposób środki w części powrócą do budżetu w innej formie ponieważ natychmiast zostaną wydatkowane, a nie przeznaczone na oszczędności.

Zmiany w dodatku mieszkaniowym – wliczanie kosztów energii elektrycznej i gazu

Stale rosnące ceny energii elektrycznej są szczególnie dotkliwe dla gospodarstw domowych o najniższych dochodach. Projekt zgłoszony przez PiS zakładał, że przy określeniu uprawnienia do otrzymania zasiłku mieszkaniowego, do kosztów utrzymania mieszkania wliczane będą koszty energii elektrycznej i gazu. Już dziś uwzględniane są przykład koszty wody. Projekt także został odrzucony przez koalicję PO –PSL. Ze względu na zapowiedziane kolejne podwyżki cen energii elektrycznej trzeba jak najszybciej przyjąć to rozwiązanie.

Łączna wartość dodatku dla emerytów i zmian w dodatku mieszkaniowym to 2,5-3 mld zł.

Ochrona najuboższych przed konsekwencjami podwyżek cen energii elektrycznej

Prawo i Sprawiedliwość zgłosiło projekt zmiany prawa energetycznego, w którym wprowadza się mechanizm ułatwiający utrzymanie dostaw energii do odbiorców (gospodarstw domowych), z różnych względów o charakterze społecznym nieopłacających rachunków. W projekcie opisane są między innymi zasady współpracy przedsiębiorstw energetycznych z ośrodkami pomocy społecznej i zadania gmin.

4. INSTYTUCJONALNE OTOCZENIE GOSPODARKI

W czasach słabej koniunktury gospodarczej szczególnie istotne jest zmniejszanie kosztów transakcyjnych w gospodarce. Na koszty transakcyjne składają się faktyczne koszty poniesione w związku ze współpracą między podmiotami, np. koszt wystawiania faktur, oraz koszty związane z ryzykiem transakcji, np. koszt dostępu do informacji o sytuacji finansowej podmiotu, z którym została nawiązana współpraca.

Podstawą do zmniejszenia kosztów transakcyjnych jest takie zorganizowanie instytucji życia gospodarczego, aby podmioty mogły tanio zawierać kontrakty, dysponując dużym zasobem wiarygodnych informacji.

4.1. Bezpieczeństwo, płynność rynku finansowego

Podstawowe informacje o sytuacji w gospodarce dostarczają rynki finansowe, np. wskaźniki giełdowe czy międzybankowa stopa procentowa. Dodatko-

wo instytucje finansowe muszą być wiarygodne, aby podmioty życia gospodarczego bez obaw dokonywały transakcji za ich pośrednictwem. Te warunki są spełnione wówczas, gdy rynki finansowe są płynne, dobrze nadzorowane i dostarczają informacji możliwie oczyszczonych z efektów spekulacji.

Płynność rynku finansowego

Obecnie dwa podstawowe problemy dotyczące funkcjonowania rynku finansowego w Polsce to obniżenie poziomu zaufania do systemu bankowego i zapewnienie jego płynności oraz zabezpieczenie przez wpływem negatywnych zjawisk na rynkach światowych. Działania zwiększające bezpieczeństwo rynku finansowego powinny zatem podnosić poziom zaufania oraz zwiększać płynność na rynku międzybankowym. W wyniku zmniejszonego zaufania do siebie nawzajem banki ostrożniej pożyczają sobie pieniądze, na skutek czego rosną koszty pożyczek międzybankowych.

Wsparcie instytucji finansowych udzielane ze środków powinno być jednak ograniczone i bezpośrednio uzależnione od zwiększenia prowadzonej akcji kredytowej, a nie prowadzić do poprawy sytuacji finansowej lub zysków tych instytucji, a więc powinno być związane z pewnymi ograniczeniami w swobodzie instytucji finansowych. Nie można przenosić na podatnika ryzyka prowadzenia działalności przez instytucje finansowe.

Jednym ze sposobów podniesienia płynności na rynku bankowym może być obniżenie stopy rezerwy obowiązkowej do poziomu obowiązującego w pań-

stwach należących do Unii Gospodarczo-Walutowej. Tryb wprowadzenia zmiany powinna zaproponować Rada Polityki Pieniężnej. Uwolnienie środków z rachunku rezerwy obowiązkowej powinno być powiązane z przeznaczeniem tych środków na akcję kredytową dla podmiotów krajowych.

Spadek stawki WIBOR w ostatnim okresie wskazuje, że sytuacja na rynku międzybankowym zaczyna się normować. Wszelka pomoc dla instytucji finansowych powinna być bardzo dobrze przemyślana. Instytucje finansowe w Polsce mają się często dużo lepiej niż ich zagraniczni właściciele. Przenoszenie rozwiązań z innych krajów może być nieskuteczne.

Rola instytucji nadzorujących i regulujących rynek finansowy, rozwiązania ustawowe poprawiające bezpieczeństwo klientów instytucji finansowych

Obecna sytuacja dowiodła, jak ważna jest rola instytucji nadzorujących funkcjonowanie rynku finansowego. Niedopuszczalne są działania osłabiające instytucje odpowiedzialne za stabilność finansową (na przykład poprawki wprowadzone przez Ministerstwo Finansów w ustawie o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym ograniczające rolę NBP).

Komisja Nadzoru Finansowego, jako organ ustawowo upoważniony do prowadzenia nadzoru nad rynkiem finansowym, powinna sporządzić między innymi:

- raport o stanie zadłużenia hipotecznego Polaków z uwzględnieniem kredytów zagrożonych;

- raport o przepływach finansowych pomiędzy krajowymi bankami zależnymi od podmiotów zagranicznych a ich spółkami-matkami;
- raport o zaangażowaniu TFI w inwestycje podwyższonego ryzyka w Polsce i zagranicą;
- raport o sytuacji OFE.

Na podstawie tych dokumentów odbędzie się debata sejmowa. Powinna dotyczyć między innymi zakresu integracji polskiej bankowości z zagranicą i konsekwencji w warunkach kryzysu, zasadności limitów ekspozycji w produkty finansowe o podwyższonym ryzyku. W zależności od wyników debaty powinny być przygotowane odpowiednie zmiany legislacyjne.

W szczególności należy rozważyć zmiany poprawiające bezpieczeństwo środków gromadzonych w ramach OFE (wprowadzenie szczególnych rozwiązań – bezpiecznych funduszy – dla środków osób, które mają przechodzić na emeryturę w okresie kilku lat), ograniczenie kosztów funkcjonowania OFE (zmniejszenie opłat za zarządzanie i wpłatę). Należy utrzymać limity określające możliwości inwestowania przez OFE za granicą (obecnie 5%) i ograniczenia dotyczące inwestowania w instrumenty pochodne.

MF we współpracy z KNF powinno opracować propozycje przepisów ograniczających reklamę wprowadzającą w błąd klientów banków i funduszy inwestycyjnych. Klienci muszą mieć możliwość racjonalnej oceny swoich możliwości. Obniżenie tempa wzrostu gospodarczego oraz spadek cen nieruchomości sprawiają, że banki wystawione są na wyższe ryzyko. Spadek wzrostu gospodarczego oznacza, że przedsię-

biorstwom i klientom indywidualnym trudniej będzie sprostać swoim zobowiązaniom finansowym. Jednocześnie spadek cen nieruchomości sprawia, że zabezpieczenie kredytów jest słabsze.

Dla zwiększenia bezpieczeństwa klientów potrzebne są także regulacje dotyczące konfliktu interesów w sektorze finansowym. Konflikt interesów polega na tym, że dana osoba będąc zobowiązana do zabiegania o interesy majątkowe mocodawcy, jednocześnie zabiega o swoje własne lub innego podmiotu. Przykładowo ten sam podmiot zarządzający funduszem inwestycyjnym jest zobowiązany do reprezentowania klientów funduszu, ale jednocześnie pełni rolę doradcy emitenta i jest zainteresowany uplasowaniem emisji akcji na rynku.

Konflikt interesów jest niemal w ogóle nieuregulowany w prawie polskim. Ogólne regulacje kodeksu karnego nie biorą pod uwagę specyfiki rynku finansowego. Proponujemy, aby KNF przedstawiła kompleksowy projekt regulacji, biorący pod uwagę doświadczenia rynków zagranicznych.

Rozwój rynków finansowych i konieczność zapewnienia jego bezpieczeństwa zwiększa rolę organów nadzorczych. Proponujemy powołać w KNF wyspecjalizowany pion prokuratorski.

Obecnie KNF może jedynie składać zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa do jednej z wielu prokuratur wg właściwości miejscowej. W opinii szeregu obserwatorów rynku obecnie KNF nie posiada odpowiednich narzędzi do zwalczania nowego typu czynów zabronionych. Spodziewane pozytywne efekty takiego rozwiązania:

- stworzenie wyspecjalizowanej jednostki prokuratorskiej o nowej kulturze pracy, budowanej od podstaw, nieobciążonej wadami prokuratury;
- umocowanie działu prokuratorskiego w KNF za gwarancję niezależności od silnych lokalnych interesów gospodarczych oraz wzmocni psychologiczne odstrasżające oddziaływanie na potencjalnych sprawców;
- nastąpi dyfuzja wiedzy dotyczącej rynku kapitałowego pomiędzy innymi działami merytorycznymi KNF, co poprawi jakość postępowań i sporządzanych aktów oskarżenia.

Kraje OECD stosują różne rozwiązania w tym zakresie, tj. w sprawach związanych z obrotem giełdowym. Kompetentne są zwykle urzędy prokuratorskie lub wyspecjalizowane pionierzy wewnątrz organów nadzoru.

Przepisy antyspekulacyjne (krótka sprzedaż)

Dobrze działające rynki finansowe dostarczają podstaw do racjonalnych decyzji gospodarczych.

Niestety na rynkach działają podmioty o tak dużym potencjale finansowym, że mogą wpływać na wyceny poszczególnych aktywów. Szczególnie niebezpieczne są wszystkie transakcje, w których podmiot zyskuje w momencie spadku wyceny instrumentu finansowego (tzw. krótka sprzedaż).

Swoboda działalności na rynkach finansowych powinna zostać zachowana, ale podmioty decydujące się na tzw. krótką sprzedaż powinny zostać zobowiązane do publicznego ujawniania swoich „krótkich” pozycji.

Drugim sposobem wpływania na rynek jest formułowanie prognoz przy jednoczesnym zajmowaniu pozycji, które w przypadku sprawdzenia się prognozy pozwolą na uzyskanie znacznych korzyści formułującemu prognozę. Aby zapobiec temu „samospełniającemu się prorocत्वu”, instytucje, które są aktywnym uczestnikiem rynku i formułują prognozy, powinny również informować, jakie pozycje zajmują na aktywach powiązanych z tą prognozą. Na przykład, jeśli bank inwestycyjny ma „krótkie” pozycje na złotówce (zyska, gdy złoty się osłabi), to jeśli prognozuje wzrost gospodarczy w Polsce, powinien poinformować o tym, że spadek kursu złotego oznacza dla niego zyski.

4.2. Zwiększenie pewności obrotu gospodarczego

Zatory płatnicze są jedną z głównych przyczyn bankructw przedsiębiorstw, szczególnie tych małych i średnich. Właśnie MŚP, zawierając umowy, nie mogą sobie pozwolić na weryfikację wiarygodności partnera handlowego, nie stać ich na korzystanie z usług prawniczych, mają niską siłę przetargową przy egzekwowaniu należności oraz wielkość pojedynczej umowy w relacji do kosztów jej dochodzenia na drodze sądowej jest bardzo mała (postępowanie sądowe jest bardzo drogie). Dodatkowo pozyskanie finansowania kapitału obrotowego przez MŚP jest trudne (rozwiązaniem tego problemu jest instytucja poręczenia kredytowego, o której pisaliśmy wcześniej). Małe firmy tworzą dwie trzecie miejsc pracy w Polsce, więc ich bankructwa mogą mieć zasadniczy wpływ na sytuację gospodarczą, a nawet społeczną.

Dostęp do informacji gospodarczej

Podstawą pewności w obrocie gospodarczym jest dobra informacja. Dobrą informację o kontrahentach dostarczają tylko wywiadownie gospodarcze – korzystanie z nich zwiększa koszty transakcji, a rezygnacja z tych usług zwiększa ryzyko. Proponujemy rozwinąć i udostępnić za darmo system informacji gospodarczej, zawierający informację o wszystkich przedsiębiorstwach (niezależnie od formy prawnej), które oprócz danych rejestrowych zawierać będą również informacje o nieregulowanych zobowiązaniach finansowych. Ocena wiarygodności kontrahenta będzie dostępna dla wszystkich!

Obniżenie kosztów usług prawnych

Polska ma bardzo niskie wskaźniki liczby prawników przypadających na mieszkańca, więc trudno się dziwić, że koszty usług prawnych są tak wysokie. Tylko zwiększenie konkurencji między prawnikami sprawi, że usługi prawne będą powszechnie dostępne. Tysiące młodych ludzi kończących studia prawnicze stają przed problemem zamkniętych korporacji zawodowych.

Konieczne jest ponowne podjęcie wysiłku otwarcia tych zawodów w sposób niepowodujący uchylecia ustawy przez nieprzychylny Trybunał Konstytucyjny. Zapewni to możliwość pracy i awansu zawodowego wielu młodym ludziom, a jednocześnie obniży koszty usług dla wielu firm.

Sądowe egzekwowanie płatności

Jedną z przyczyn zatorów płatniczych jest długi czas rozpatrywania spraw przez sądy, dlatego należy

określić terminy obowiązujące sądy w rozpatrywaniu spraw. Drugi krokiem jest otwarcie zawodu komornika. Wielu przedsiębiorców woli dochodzić należności za pośrednictwem firm windykacyjnych, zamiast występować o zasądzenie roszczenia przez sąd i prowadzić egzekucje komornicze, które są dziś mało skuteczne. Obecnie ponad 80 proc. egzekucji komorniczych trwa powyżej 12 miesięcy, a w sprawach, które rokują na skuteczne zakończenie, pierwsze wpłaty wpływają na rachunki wierzycieli zazwyczaj dopiero po 6 miesiącach od daty skierowania wniosku egzekucyjnego. Ponadto nawet wówczas, gdy egzekucja okaże się nieskuteczna, to komornicy otrzymują od wierzyciela zwrot kosztów i jeszcze dodatkowo opłatę stałą za poszukiwanie majątku dłużnika. Na przykład wierzyciel egzekwujący wierzytelność w wysokości 1500 zł ponosi koszty egzekucyjne w wysokości 150 zł. Dodatkowo wierzyciel musi uiścić koszty sądowe w wysokości około 200 zł. Płaci też pełnomocnikowi, który, reprezentując firmę, prowadzi sprawę sądową. W Polsce działa też zaledwie 600 komorników. Proponuje się zdecydowane otwarcie tego zawodu, co przyspieszy egzekucję i zmniejszy jej koszty oraz zmiany – wynagrodzenie komorników powinno zleżeć od ich skuteczności. Proponuje się też uproszczenie i przyspieszenie procesu dochodzenia roszczeń, np. poprzez wykorzystanie możliwości, jakie daje internet.

4.3 Skonsolidowanie organów inspekcyjnych

W kraju istnieje kilkanaście inspekcji badających jakość towarów i standardy bezpieczeństwa.

Taka ilość organów inspekcyjnych powoduje jednoczesne przeprowadzanie kontroli przez kilka z nich naraz, nakładanie się ich kompetencji oraz wysokie koszty administracyjne. Należy połączyć te organy w trzy podstawowe inspekcje zajmujące się: bezpieczeństwem publicznym, standardami towarów

w obrocie handlowym oraz zdrowiem. Przykładowo zadania Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych może przejąć Inspekcja Handlowa. Wówczas polepszy się sprawność działania tych organów oraz ograniczony zostanie problem nakładających się kontroli wobec przedsiębiorców.

III PODSUMOWANIE

Tworzenie polityki gospodarczej jest naturalnym obowiązkiem rządu, posiadającego konieczne narzędzia i aparat analityczny oraz administracyjny. Jednak obecna nadzwyczajna sytuacja spowodowała, że po raz pierwszy partia opozycyjna, jaką jest od października 2007 Prawo i Sprawiedliwość, przedstawia kompleksową strategię gospodarczą.

1 października 2008 zaproponowaliśmy zawarcie Ponadpartyjnego Porozumienia dla Gospodarki. Ta propozycja nie spotkała się z akceptacją koalicji rządzącej, była ośmieszana lub dezawuowana. Na złożo-

ną w dobrej woli propozycję odpowiadano zarzutami, że straszymy Polaków. Oczekujemy, że trzy ostatnie miesiące zmieniły to nastawienie.

Zachęcamy rządzących do skorzystania z propozycji.

